

Potlačování ženských práv musí skončit

kolektivní feministické prohlášení

V současných debatách na nejrůznějších mezivládních platformách se objevuje znepokojující trend – systematický útok na ženskou autonomii. Ženy, které jsou oslavovány jako obětavé rodinné pečovatelky, oddané zdravotnice nebo matky, které se rozhodly plnit svou reprodukční roli, se stále více ocitají uvězněné v zastaralých a zavádějících stereotypních narrativech. Tyto stereotypy ještě více posilují jejich role jako zranitelných osob. Slovní ujištění, která ženy dostávají, jsou v ostrém kontrastu s opatřeními, které omezují veřejné finanční závazky, závazky týkající se jejich základních potřeb a sociální reprodukční práce. Toto dále prohlubuje vykořisťování žen a dívek, které stále dál masivně vykonávají neplacenou práci.^[1] Tento rozdíl nejenže podkopává sebeurčení žen a jejich účast na společensko-politickém životě, ale současně odhaluje trvalé dědictví hlubší strukturální nespravedlnosti, které vyžaduje naši naléhavou pozornost, analýzu a každodenní činy.

Po světové pandemii a po obnovení globálních válek je právo žen vyjadřovat politickou svobodu svým vlastním tělem znovu vystaveno brutálnímu útoku, a to hned několika způsoby. Skutečné útoky na práva a blaho žen se vyvíjejí – a prosperují – po celém světě. V Afghánistánu jsou ženy nemilosrdně vyloučeny z veřejného života, zatímco v Íránu odvaha žen vyústila v brutální represe ze strany náboženského patriarchy. Právní reformy v USA mezitím znemožňují právo na potrat a obecně omezují přístup k péči o sexuální a reprodukční zdraví.^[2] V Evropě hrozí, že projednávaná směrnice dekriminuje znásilnění a okleští Istanbulskou úmluvu. V Gaze a na Západním břehu jsou instituce Organizace spojených národů a její členské státy stále paralyzovány v důsledku konfliktu, který si dosud vyžádal více než 35 000 mrtvých (k 12. květnu)^[3] – přičemž většinu obětí představují ženy a děti. Stejný příběh, stejná zkáza, jako ve všech ozbrojených konfliktech.

Válka je skutečně základ patriarchálního systému. Agrese ospravedlňuje útlak a zneužívání se stává preferenčním nástrojem „řešení“ konfliktu.^[4] Tato obsedantní dynamika dělá z ženských těl dokonalé bojiště strukturální války.

Dokonce i ve Světové zdravotnické organizaci – jejíž úředníci byli v Demokratické republice Kongo shledáni vinnými ze sexuálních útoků na ženy a dívky během covidu-19, a jejichž oběti zaplatili každý pokutu 250 dolarů^[5] – čelí nedávné výzvy k reformám v oblasti genderu a ochraně práv žen odporu.^[6] Navzdory existenci mnoha mezinárodních normativních nástrojů a regionálních mechanismů, které

uznávají a potvrzují obojí,^[7] základní sexuální a reprodukční práva jsou nadále vystavovány přímým výzvám.

Existuje ospravedlnění? Někteří výzkumníci Světové zdravotnické organizace tvrdí, že práva na sexuální a reprodukční zdraví spadají pod „politické“ otázky, kterými by se měly zabývat národní vlády, protože jdou nad rámec „technického“ mandátu Světové zdravotnické organizace. Zdraví je ze své podstaty politické, a tuto skutečnost Ústava Světové zdravotnické organizace výslovně uznává, když potvrzuje, že strukturální politické faktory, jako je nerovný rozvoj a diskriminace, jsou překážkami dosažení práva na zdraví. Ústava Světové zdravotnické organizace rovněž uznává mír, mezinárodní spolupráci a odpovědnost vlád za blaho svých lidí jako klíčové pro zdraví. Co je pak důvodem toho, že debata o prosazování ochrany práv žen způsobuje tolik frustrace okolo politické relevance Světové zdravotnické organizace, když v jiných otázkách není o politické citlivosti spor? Motivace zemí, aby udržely výdaje na zdravotnictví v rámci svého „fiskálního balíčku“, nebo trvání na dodržování práv duševního vlastnictví, i když tyto politiky brání přístupu k základním lékům, nevyvolává stejné znepokojené reakce.

Systematické potlačování a ovládání sociálních skupin je nepřijatelným projevem nucené moci. Ženy a další marginalizované skupiny, které čelí různým formám nespravedlnosti, jsou často vystaveny této hluboko zakořeněné vnucené moci, které často říkáme patriarchát. Patriarchální modely, hluboko zakořeněné v náboženských a institucionálních strukturách, jsou široce využívány a přijímány prostřednictvím historických a současných projevů kolonialismu, imperialismu a populismu. Hlavním rysem těchto projevů je potlačování hlasů, autonomie a tělesné svobody.

Současný způsob zacházení se ženami a dalšími menšinami v multilaterálním systému odráží nekonečnou patriarchální logiku. Tato logika je maskována nepřesvědčivou rétorikou spojenou s minimálními intervencemi, jejichž cílem je v nejlepším případě zlepšit základní podmínky. Častěji však takové iniciativy nakonec znovu potvrzují status quo stereotypních společenských rolí. Současně neřeší kořeny přímého násilí, které je vlastní systému, kde členské státy údajně mluví za své ženy – jako by ženy byly jejich majetkem!

Ženy tvoří většinu světa. Politické instituce na všech úrovních mají zákonnou povinnost uznávat a respektovat tuto realitu, místo aby ji postupně podkopávaly. Je nezbytné, aby se všechny ženy spojily a posílily své společné boje, aby naléhaly na vlády a multilaterální instituce, aby překonaly a rozložily tento neudržitelný stav.

- [1] Dana Abed and Fatimah Kelleher (2022). *The Assault of Austerity: How Prevailing Economic Policy Choices are a Form of Gender-Based Violence*. <https://policy-practice.oxfam.org/resources/the-assault-of-austerity-how-prevailing-economic-policy-choices-are-a-form-of-g-621448/> [Zpřístupněno 13. května 2024].
- [2] Rachel Easter, [Amy Friedrich-Karnik](#) and [Megan L. Kavanaugh](#), (2024), *Any Restrictions on Reproductive Health Care Harm Reproductive Autonomy: Evidence from Four States*. <https://www.guttmacher.org/report/any-restrictions-reproductive-health-care-harm-reproductive-autonomy-evidence-four-states> [Zpřístupněno 13. května 2024].
- [3] <https://www.aljazeera.com/news/2024/5/12/un-chief-urges-immediate-ceasefire-in-gaza-as-35000-palestinians-killed> [Zpřístupněno 13. května 2024].
- [4] Centre for Feminist Foreign Policy (2024) *Strongmen and Violence: Interlinkages of anti-feminism and anti-democratic developments*. Centre for Feminist Foreign Policy, Berlin. <https://centreforfeministforeignpolicy.org/wordpress/wp-content/uploads/2024/02/CFFP-strongmen-and-violence.pdf> [Zpřístupněno 13. května 2024].
- [5] <https://www.voanews.com/a/internal-documents-show-the-world-health-organization-paid-sexual-abuse-victims-in-congo-250-each/7354013.html> [Zpřístupněno 13. května 2024].
- [6] Kerry Cullinan (2024) *Row over Reproductive Rights Group at WHO Executive Board 'Undermines' Secretariat and 'Science-Based' Approach*. <https://healthpolicy-watch.news/row-over-reproductive-rights-group-at-who-board-undermines-science-based-approach/> [Zpřístupněno 13. května 2024].
- [7] Takové: [Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen \(CEDAW\)](#), mezinárodní smlouva přijatá v roce 1979 Valným shromážděním Organizace spojených národů; [Pekingská deklarace a akční platforma \(BpfA\)](#), dohodnutá během 4. světové konference o ženách v roce 1995; [Maputský protokol prosazuje práva afrických žen](#), přijatý Africkou unií v roce 2003 a uzákoněný v roce 2005.

Credits:

We deeply appreciate Barbora Nováková for this thoughtful translation. We're truly grateful for your generosity and the genuine dedication you've shown in supporting this cause.